

Research Article; Received: 2025-08-17; Revised: 2025-09-25; Accepted: 2025-09-27.

โมเดลการเรียนรู้การสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้าง
ความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในกาตหลวง เมืองเชียงใหม่
Productive Teaching Model Reflecting on Citizenship
Creation through Citizen Context in Kad Luang,
Kengtung City

ศรีสกุล ชัยเวียง*¹, อำนวย ขั้ววิชัย**², เดชา ตาละนีก³
Srisakun Chaiwiang¹, Amnat Khadvichai², Decha Talanuek³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

First Author, E-mail: srisakunchai30@gmail.com*

Corresponding Author, E-mail: kangkong_emmi@hotmail.com**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาบริบทของกาตหลวงเมืองเชียงใหม่และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพลเมืองในแต่ละชนชั้นในกาตหลวงเมืองเชียงใหม่ 2) พัฒนาและสร้างโมเดลการเรียนรู้การสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในกาตหลวง เมืองเชียงใหม่ โดยมีขั้นตอนดำเนินงาน 2 ระยะ ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นพลเมือง 3 ระดับชนชั้นในกาตหลวง และการพัฒนาและสร้างโมเดลการเรียนรู้การสอน โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตครุศาสตร์ที่เคยมักประสบการณ์วิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสะท้อนคิด การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเชิงสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยสรุปว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในอดีตกับปัจจุบันของกาตหลวง เมืองเชียงใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นปัจจัยหลักที่กระทบต่อวิถีชีวิตของพลเมือง แต่ในกาตหลวงเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่ทุกชนชั้นอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของการมีคุณธรรมจริยธรรมและการยอมรับความต่างของทุกชนชั้น ตั้งแต่ในอดีตจากชนชั้นปกครองต้องการให้กาตหลวงเป็นที่สร้างการค้าเกิดรายได้ให้แก่พลเมืองทุกชน

ชั้น ต่อเนื่องให้เกิดความเจริญของการค้าขายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากไทย จีน อังกฤษ จนเกิดศูนย์กลางระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนใหญ่ที่สุดในรัฐฉาน และยังคงอัตลักษณ์ในเชิงประวัติศาสตร์ของตนเองไว้ได้ ร่วมกับการเปิดรับวัฒนธรรมต่างเมืองสู่การปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตในกาตหลวงจนถึงปัจจุบัน 2) การสร้างความเป็นพลเมืองเป็นแกนหลักของการสอนหมวดสังคมศึกษา และการนำแนวคิดการสอนเชิงผลิตภาพจะช่วยเสริมทักษะนิสัยดีครูในการออกแบบแผนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) คิวเวิร์ค 2) คิดสร้างสรรค์ 3) มีผลผลิต 4) ความรับผิดชอบ ร่วมกับบูรณาการอัตลักษณ์ของวิถีพลเมืองในกาตหลวง เมืองเชียงตุง นำมาพัฒนาและสร้างเป็นโมเดลการเรียนการสอนจะส่งผลให้การสร้างพลเมืองผ่านระบบการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การสร้างความเป็นพลเมือง; การสอนเชิงผลิตภาพ; กาตหลวงเมืองเชียงตุง; สังคมศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the context of Kad Luang, Kengtung City and the structural relationships among citizens of each class in Kad Luang, Kengtung City and 2) develop and create a productive teaching model reflecting on citizenship construction through the context of citizenship in Kad Luang, Kengtung City. The research involves two phases: collecting field data from informants and citizens of three classes in Kad Luang, and developing and creating a teaching model, piloting it with a sample of student teachers who have undergone teaching internships. The research instruments include in-depth interview and reflective thinking form. Statistical data analysis includes means and descriptive analyses.

This research aims to 1) the past and present class relations of Kad Luang, Kengtung. Changes in government are a major factor affecting the way of life of the citizens. However, Kad Luang is a large market where all classes coexist on the basis of morality, ethics, and acceptance of class differences. In the past, the ruling class wants Kad Luang to be a place where all classes of citizens could earn income. This leads to the prosperity of cultural exchanges between Thailand, China, and England,

eventually establishing the largest circular economy center in Shan State. Its historical identity has also been preserved, along with its acceptance of foreign cultures, adapting to the way of life in Kad Luang to the present. 2) Building citizenship is a core of social studies teaching, and the application of productive teaching concepts will enhance student teachers' skills in designing lesson plans, including: 1) critical mind, 2) creative mind, 3) productive mind, and 4) responsible mind. Integrating the civic identity of Kad Luang, Kengtung, into a teaching model will result in sustainable citizenship development through the education system.

Keywords: Citizenship Enhancement; Productive Teaching; Kad Luang Chiang Tung; Social Studies

บทนำ

กระบวนการสร้างพลเมืองผ่านระบบการศึกษา ผู้ทำหน้าที่หลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ ครู ซึ่งในขั้นตอนการเรียนรู้วิชานั้น การสร้างความเป็นพลเมืองถูกบรรจุในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานในหมวดวิชาสังคมศึกษา ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมืองขั้นพื้นฐานที่พึงปฏิบัติต่อสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ ทั้งด้านทักษะวิชาการและทักษะคุณธรรมจริยธรรม สาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาจึงประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่เป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) แต่สังคมไทยเผชิญปัญหาพฤติกรรมกระทำความผิดของเยาวชนเพิ่มขึ้นทุกปี เช่น คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เมื่อเทียบจากปี พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้นร้อยละ 58.7 ในปี พ.ศ. 2566 จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบเยาวชนก่อคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากถึง 3,330 คดีใช้อาวุธก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้น จาก 876

คดี ในปี พ.ศ. 2562 เป็น 1,683 คดี ในปี พ.ศ. 2566 และสถานการณ์อัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่นไทยอายุ 10-14 ปี มีแนวโน้มนำวิตกอยู่ที่ 0.93 รายต่อประชากรพันคน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ที่ไม่เกิน 0.7 ต่อพันคน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) จากรายงานทางสถิติดังกล่าวสามารถสะท้อนกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองที่เป็นส่วนหนึ่งเป็นหน้าที่ของระบบการศึกษา ซึ่งเนื้อหาการสร้างพลเมืองเป็นเป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาด้วย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การพัฒนาโมเดลในการจัดกระบวนการสอนของการสร้างพลเมืองผ่านระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคม อีกทั้งผู้สอนในสถานศึกษาของสังคมเชียงใหม่ปัจจุบันเผชิญกับการสอนแบบที่ผู้เรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จากเมื่อปี พ.ศ. 2565 พบจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ 359,752 คน ร้อยละ 20.15 ของประชากรทั้งหมด ส่งผลให้การเข้ามาศึกษาต่อของลูกหลานในระบบการศึกษามากขึ้น และมาจากความต้องการจ้างแรงงานกลุ่มนี้ที่ยังคงมีต่อเนื่องจากสถิติการจ้างงานในปี พ.ศ. 2564 เชียงใหม่เป็นอันดับ 1 ของการจ้างงานกลุ่มแรงงานต่างด้าวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือทั้งหมด จำนวน 117,389 คน ร้อยละ 53.46 ซึ่งเป็นจำนวนเกินครึ่งของการจ้างแรงงานกลุ่มต่างด้าวใน 17 จังหวัดทั้งหมดของภาคเหนือ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่, 2565)

สถานการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลต่อการวางแผนการจัดการศึกษาให้แก่นิสิตครูผู้ทำหน้าที่สอนแก่นักเรียนกลุ่มนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจัยทางสังคมในปัจจุบันมีความหลากหลายอันส่งผลต่อวิถีชีวิตของพลเมือง และส่งผลให้ครูวิชาสังคมศึกษาต้องปรับการสอนให้เท่าทันกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นิสิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแถบภาคเหนือตอนบนที่เข้าสู่ระบบการศึกษามีจำนวนมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการสร้างพลเมืองตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2560) ตามองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) 2) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) 3) การสร้างผลผลิต (Productive Mind) 4) ความรับผิดชอบ (Responsible Mind) โดยเริ่มจากกระบวนการคิด การปฏิบัติและการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งหากได้ปรับใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมทักษะหน้าที่พลเมืองให้สังคมอยู่ร่วมกันและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ประเด็นการแบ่งชนชั้นของพลเมืองยังเกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกสถานที่ที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายกัน มีความสัมพันธ์เชิงประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อศึกษาพื้นฐานกลุ่มผู้เรียนจากรัฐอานที่เข้ามาเรียนในเชียงใหม่ที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต คือ พื้นที่กาตหลวงในเมืองเชียงใหม่

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นตลาดซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าขนาดใหญ่ที่สุดในรัฐฉาน และการดำเนินชีวิตของพลเมืองทุกชนชั้น ได้แก่ ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป ผู้ใช้แรงงาน ในเชิงเศรษฐศาสตร์แล้วตลาดเป็นพื้นที่ศูนย์กลางขนาดใหญ่สำหรับแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าของพลเมือง แม้สังคมในเชิงกายภาพจะเปลี่ยนไป แต่ตลาดยังคงเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจคู่กับการดำเนินชีวิตของพลเมืองในสังคมปัจจุบัน

จากปัจจัยปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับเยาวชนกระทำความผิดที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในเชียงใหม่ที่มากขึ้นในระบบการศึกษา และการจัดแผนการสอนของผู้สอนให้ครอบคลุมเนื้อหา 5 หมวดของสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบต่อสังคมจนถึงขั้นมีคุณธรรมจริยธรรม จึงส่งผลการพัฒนาจัดแผนการเรียนรู้ของผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในอนาคต จำเป็นต้องวางแผนเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาให้พลเมืองตระหนักหน้าที่ของตน ครูจำเป็นต้องเข้าถึงบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์และทักษะประยุกต์การสอนเมื่อต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงพัฒนาโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง เมืองเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาการสอนแก่นิสิตคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาการจัดการแผนการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของภาคหลวงเมืองเชียงใหม่และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพลเมืองในแต่ละชนชั้นในภาคหลวงเมืองเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาและสร้างโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง เมืองเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.1 การเก็บรวบรวมเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภาคหลวง เมืองเชียงใหม่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และวิถีการดำเนินชีวิตของพลเมืองในภาคหลวงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามระดับชนชั้นทางสังคม โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ กลุ่มพลเมืองชนชั้นปกครอง

หรือชนชั้นสูง กลุ่มพลเมืองชนชั้นค้าขายหรือชนชั้นปานกลางและกลุ่มพลเมืองชนชั้นแรงงานที่ดำเนินชีวิตในภาคหลวง จำนวนกลุ่มละ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดล (Plan) โดยนำข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพนำมาพัฒนาโมเดลตามแนวคิดการสอนเชิงผลิตภาพ (CCPR) ของไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2560) ประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) 2) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) 3) การมีผลผลิต (Productive Mind) และ 4) การมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind)

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้โมเดล (Action) โดยการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 15 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผลการทดลอง (Observation) แบบทดสอบตามบทเรียนในวิชาพลเมืองกับการพัฒนาสังคมของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection) ผลจากแบบบันทึกการสะท้อนคิดจากนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ซึ่งเป็นนิสิตที่เคยผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวนทั้งหมด 30 รูป/คน

จากนั้นนำข้อมูลไปพัฒนาและจัดทำร่างโมเดลเพื่อขอข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย 2 คน และครูผู้สอนหมวดสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบริบทของเมืองเชียงใหม่ จำนวน 1 คน เพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง เมืองเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. บริบทของภาคหลวงเมืองเชียงใหม่และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพลเมืองในแต่ละชนชั้นในภาคหลวงพบว่า

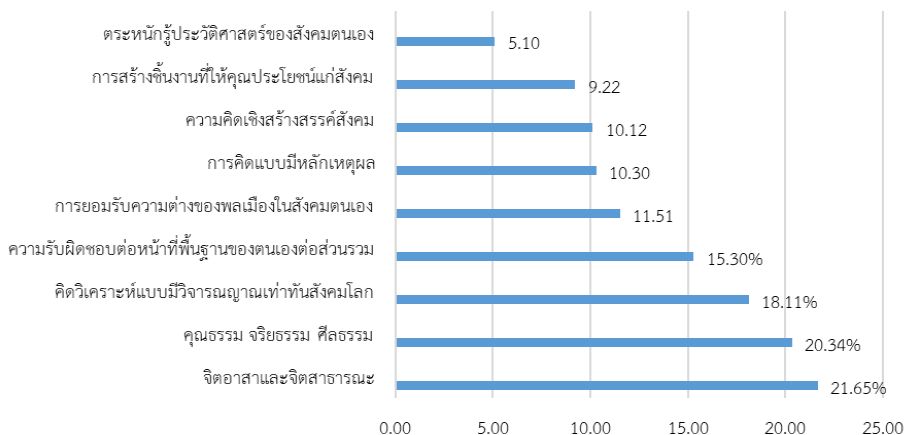
1.1 พลเมืองในระดับชนชั้นปกครอง จากการสัมภาษณ์ข้าหลวงต้นห้อง และข้าหลวงที่เคยรับใช้ชนชั้นปกครองในอดีตให้ข้อมูลสรุปได้ว่า กาดหลวงเป็นคำเรียกของตลาดขนาดใหญ่ โดยสร้างขึ้นจากเจ้าฟ้าผู้ปกครองเมืองเชียงตุงเพื่อให้พลเมืองระดับชนชั้นมีพื้นที่ค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าบริเวณถนนข้างกำแพงหอลวงที่ประทับของชนชั้นปกครองในอดีต รวมทั้งยังฝึกให้ข้าหลวงที่รับใช้ในหอลวงซึ่งอยู่ในชนชั้นแรงงานได้ฝึกงานฝีมือ ทำอาหาร นำไปวางขายในกาดหลวงเพื่อให้มีอาชีพติดตัวเมื่อออกจากหอลวงไปมีครอบครัวของตนเอง และเมื่อกาดหลวงเป็นที่ยอมรับและนิยมมากมากขึ้นในพลเมืองทุกชนชั้น แม้นคนต่างเมืองก็นิยมนำสินค้ามาค้าขาย เช่น จีน ไทย จึงต้องขยายพื้นที่ใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้เจ้านายในชนชั้นปกครองจะไม่นิยมเข้ากาดหลวง แต่ในอดีตกาดหลวงตั้งอยู่ติดกำแพงหอลวง เจ้าฟ้าจะให้สร้างแคร่ยกสูงให้พระโอรสพระธิดาอยู่บนแคร่แล้วมองลงมายังสินค้าในกาดหลวง หากต้องการสิ่งใดก็ให้ข้าหลวงรับใช้ออกไปซื้อให้แทน ต่อมาย้ายที่ตั้งกาดหลวงใหม่ไกลออกมาจากหอลวง แต่มีพ่อค้าในกลุ่มคบดีที่มีฐานะจะนำสินค้าที่ขายในกาดหลวงไปให้เจ้านายเลือกซื้อในหอลวง ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจากต่างเมือง เช่น อังกฤษ เนื่องจากเมืองเชียงตุงในขณะนั้นตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ จึงทำให้กลุ่มชนชั้นปกครองหรือกลุ่มที่มีฐานะร่ำรวยได้รับอิทธิพลการใช้ชีวิตและสินค้าจากอังกฤษ เช่นกัน จึงเป็นแหล่งเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ใหญ่ที่สุดในรัฐฉานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยหน่วยงานเทศบาลถือเป็นชนชั้นปกครองในปัจจุบันที่ทำหน้าที่แทนระบอบเจ้าฟ้าในอดีต ซึ่งเทศบาลจะจัดสรรพื้นที่ขายสินค้าบริเวณรอบกาดหลวง โดยมีร้านห้องแถวเปิดขายสินค้าและบริการมากมาย เช่น ปั้นน้ำมัน ร้านเสริมสวย ร้านขายมือถือ ร้านซ่อมรถ สถานที่รับสอนพิเศษภาษาจีน-ไทย ฯลฯ พื้นที่ขายของสดในกาดหลวงจะขายตั้งแต่รุ่งเช้า โดยแยกพื้นที่ออกจากสินค้าของแห้งอย่างชัดเจน ซึ่งความสัมพันธ์ทางชนชั้นปกครองในอดีตที่มีอิทธิพลต่อชนชั้นอื่นในปัจจุบันได้สะท้อนจากการจัดประเพณีการทำบุญให้เทวารักษากาดหลวงที่เรียกว่า เข้ากาดเก่า เพื่อระลึกถึงชนชั้นปกครองที่ทรงมีคุณูปการให้สร้างกาดหลวงขึ้นมาเสมือนเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตของพลเมืองเชียงตุงไว้เพื่อแสดงถึงความผูกพันกับกาดหลวงในพื้นที่เดิม อันเป็นประเพณีความเชื่อที่ปฏิบัติทุกปีช่วงเดือนมีนาคม

1.2 พลเมืองในระดับชนชั้นกลางหรือผู้มีฐานะในสังคม จากการสัมภาษณ์ภรรยาและบุตรหลานของขุนนางที่เคยเป็นปฏิบัติหน้าที่ในหอลวงรับใช้เจ้าฟ้า สามารถสรุปได้ว่า พลเมืองในชนชั้นนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มขุนนางหรือกลุ่มพ่อค้าที่เคยใกล้ชิดหรือทำงานรับใช้เจ้านายในอดีตตั้งแต่สมัยการปกครองด้วยระบอบเจ้าฟ้าของ

เชียงใหม่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วจึงลงทุนค้าขายในภาคหลวงด้วยการเปิดร้านขายสินค้าแก่กลุ่มผู้มีกำลังซื้อสูง เช่น ร้านขายทอง ร้านขายสินค้านำเข้าจากต่างชาติ โดยแบ่งสินค้าเป็น 3 แหล่ง ได้แก่ 1) สินค้าภายในประเทศ เน้นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาหารสด อาหารแห้ง เสื้อผ้า เป็นต้น 2) สินค้าจากจีน เน้นสินค้าประเภทสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ สินค้าไอที อุปกรณ์ไฟฟ้า หากเป็นสินค้านำเข้าจากไทยจะมีราคาถูกลงและคุณภาพดีกว่าสินค้าในเมืองเชียงใหม่ 3) สินค้าจากไทย เน้นเครื่องสำอาง สินค้าเสริมความงามที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ของไทย และบุตรหลานของกลุ่มพลเมืองที่มีฐานะทางสังคม เมื่อเรียนจบแล้วนิยมค้าขายในภาคหลวงหรือในต่างเมือง เช่น ในเมืองไทยเป็นที่นิยมมาก

1.3 ขนชั้นแรงงานหรือชนชั้นล่าง เป็นกลุ่มคนที่ค้าขายและกลุ่มรับจ้างทั่วไปในภาคหลวง เช่น คนรับเย็บผ้า คนรับเข็นผักผลไม้ คนรับส่งของที่ได้อำนาจเป็นรายวัน กลุ่มขอทาน ซึ่งพ่อค้าที่มีรายได้น้อยจะนำผักผลไม้ที่ตนปลูกเองมาวางแผงขายกับพื้นดินในช่วงตีหนึ่งถึงตีสองบริเวณท้ายตลาดก่อนประตูตลาดจะเปิด เพื่อขายให้พ่อค้าคนกลางนำไปขายต่อในภาคหลวงช่วงที่ตลาดเปิดในช่วงเวลา 06.00-12.00 น. โดยประมาณ

2. ผลการพัฒนาและสร้างโมเดลการเรียนรู้การสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง พบผลการสะท้อนคิดของกลุ่มนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 30 รูป/คน เกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิ 1 ผลจากแบบบันทึกการสะท้อนความคิดจากการทดลองโมเดลการสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

จากแผนภูมิ 1 พบว่า นิสิตได้แสดงสะท้อนคิดต่อการสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.65 รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม คิดเป็นร้อยละ 20.34 ด้านคิดวิเคราะห์แบบมีวิจารณญาณเท่าทันสังคมโลก คิดเป็นร้อยละ 18.11 ตามลำดับ และน้อยที่สุด คือ ด้านการตระหนักรู้ประวัติศาสตร์ของสังคมตนเอง คิดเป็นร้อยละ 5.10

จากนั้นนำข้อมูลมาพัฒนาและจัดทำร่างโมเดลเพื่อขอข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและสร้างโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในกาตหลวง ดังนี้

แผนกิจกรรมการเรียนรู้	การส่งเสริมการสอนตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ CCPR (Productivity-based Instructional Model)	สมรรถนะผู้เรียนระดับกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวดวิชาสังคมศึกษา	แนวนโยบายการศึกษาระดับชาติ ตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในศตวรรษที่ 21
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตคุณธรรม: คุณค่าพื้นฐานความเป็นพลเมือง (Moral Mind: Basic Values of Citizenship)	ด้านการมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานการตระหนักรู้ในการรับผิดชอบต่อตนเอง จะสามารถพัฒนาตนเองให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมต่อไปได้และนำไปสู่การปลูกฝังผู้อื่นได้	สารการเรียนรู้ที่ 1 ด้านศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม - มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข - มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ - ข้อ 3.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น - คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ด้านการเรียนรู้ ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

แผนกิจกรรมการเรียนรู้	การส่งเสริมการสอนตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ CCPR (Productivity-based Instructional Model)	สมรรถนะผู้เรียนระดับกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวดวิชาสังคมศึกษา	แนวนโยบายการศึกษาระดับชาติตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในศตวรรษที่ 21
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 รากฐานพื้นถิ่นสู่อัตลักษณ์พลเมือง (Local Roots to Civic Identity)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) - ด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ เกิดความเข้าใจ เรียนรู้ และมีความเข้มแข็งภูมิใจในอัตลักษณ์พื้นถิ่นตนเอง นำมาสร้างสรรค์เกิดสิ่งใหม่ ๆ หล่อหลอมกับยุคสมัย ปัจจุบันในเชิงประจักษ์ได้	สาระการเรียนรู้ที่ 2 ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่พึงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข - มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 1.1 คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม - คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ด้านการเรียนรู้ ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ธุรกิจอย่างสร้างสรรค์ (Creative Business)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) - การมีผลิต (Productive Mind) - ด้านการมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind) ผู้เรียนเท่าทันการเปลี่ยนแปลงระบบ เศรษฐศาสตร์สังคมโลกที่ประยุกต์กับการดำเนินชีวิตของตนเองได้ โดยไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม และต่อยอดสร้างรายได้แก่	สาระการเรียนรู้ที่ 3 เศรษฐศาสตร์ <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ - มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ 	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 3.2 คนทุกช่วงวัยมีทักษะ รู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ผู้สูงวัยที่ได้รับบริการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น และมีสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและ

แผนกิจกรรมการเรียนรู้	การส่งเสริมการสอนตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ CCPR (Productivity-based Instructional Model)	สมรรถนะผู้เรียนระดับกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวดวิชาสังคมศึกษา	แนวนโยบายการศึกษาระดับชาติตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในศตวรรษที่ 21
	ตนเองอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม	และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก	ถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น - คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสตร์แหล่งก่อเกิดตัวตน (History of the Origin of Identity)	- ด้านการคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) - ด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) - การมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียนมีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของสังคมตนเองบนพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ตามหลักการวิธีทางประวัติศาสตร์ และปลูกฝังความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง	สาระการเรียนรู้ที่ 4 ด้านประวัติศาสตร์ - มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ - มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น - มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ - ข้อ 3.4 แหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ความรู้ทางธรรมชาติผ่านสู่พื้นฐานภูมิศาสตร์	- ด้านการคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) - ด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind)	สาระการเรียนรู้ที่ 5 ด้านภูมิศาสตร์ - มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทาง	ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนกิจกรรมการเรียนรู้	การส่งเสริมการสอนตามแนวคิดเชิงผลิตภาพ CCPR (Productivity-based Instructional Model)	สมรรถนะผู้เรียนระดับกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวดวิชาสังคมศึกษา	แนวนโยบายการศึกษาระดับชาติ ตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในศตวรรษที่ 21
(Natural Knowledge through Basic Geography)	- ด้านการมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind) ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางภูมิประเทศของตนเอง และสามารถเรียนรู้ข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และนำเสนออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม	กายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ - มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	- ข้อ 5.1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น - คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์

ตาราง 1 โมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในกาตหลวง เมืองเชียงตุง

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพลเมืองในทุกระดับชนชั้นที่มีวิถีชีวิตในกาตหลวง เมืองเชียงตุง ที่เด่นชัดเกี่ยวกับพลเมืองทุกชนชั้นของกาตหลวง มีจุดเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สะท้อนจากการก่อคดีอาชญากรรมพบได้น้อยมากและหากเกิดขึ้นมักมาจากคนต่างเมือง แม้ร้านค้าที่ขายของมูลค่าสูงที่เป็นสินค้าล่อตาล่อใจให้เกิดความโลภ ไม่ว่าจะป็นร้านขายทองคำหรือร้านรับแลกเงินทางร้านก็ไม่ได้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่รัดกุมแต่อย่างใด แม้กระทั่งคนขายของพกทองคำและเงินสดติดตัวกลับบ้านหลังจากกาตหลวงปิดแล้ว แต่ก็ไม่มีคดีฆาตกรรมหรือการปล้นทรัพย์ใด ๆ ซึ่งการปลูกฝังและส่งเสริมให้พลเมืองเกิดความตระหนักรู้ในคุณธรรมจริยธรรมในลักษณะดังกล่าวค่อนข้างเกิดได้ยากในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑลฉันทอรวุฒิวิชยานันต์

(2562) ซึ่งศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า สภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้คนมีพฤติกรรมที่แก่งแย่งแข่งขัน ทำให้ขาดความสนใจหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะปัญหาการขาดความเสียสละเป็นปัญหาใหญ่ 1 ใน 3 ที่พบสูงสุด ซึ่งเป็นประเด็นที่โรงเรียนควรส่งเสริมคุณธรรมข้อนี้ด้วยการปลูกฝังตั้งแต่เด็กและเสริมสร้างอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ วงศ์ศรียา (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีโรงเรียนบ้านนาแมด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า 1) นักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบ ขาดความมีระเบียบวินัยและขาดการมีจิตสาธารณะ 2) ครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ดังนั้น จึงได้จัด 4 กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ได้แก่ โครงการคุณธรรม กิจกรรมพี่แกนนำสอนน้องทำดี กิจกรรมสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และกิจกรรมอบรมจิตพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมวันสุดท้าย การมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานยังส่งผลต่อการเปิดรับความต่างระหว่างชนชั้นของพลเมืองและการเปิดรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกด้วยเช่นกัน เนื่องด้วยพลเมืองของเชียงตุงทุกชนชั้นเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองหลายรูปแบบ ตั้งแต่เจ้าเจ็ดพันตุจากราชวงศ์เม็งรายในล้านนาไทย การถูกปกครองจากไทยในสมัยเป็นอาณาจักรสยามดั้งเดิม และการตกเป็นรัฐในอารักขาจากประเทศอังกฤษ จนถึงการปกครองในระบอบปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองที่ไม่แน่นอนทำให้ชาวเชียงตุงปรับตัวด้วยการยึดอาชีพค้าขายเป็นหลักในกาตหลวงจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนนทพัทธ์ ชัยโฆษจิตภิรมย์ (2559) ที่ศึกษาเรื่องการเมืองในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชนบท: กรณีศึกษาในหมู่บ้านภาคกลางแห่งหนึ่งพบว่า ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ทางการเมืองในชีวิตประจำวันของประชาชนในชนบทจากรูปแบบเศรษฐกิจแบบพหุมีพอกินไปสู่เศรษฐกิจแบบพึ่งพิงได้ รวมถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับหลักประกันแห่งการยังชีพที่เปลี่ยนไปจากเดิมในด้านการจัดสรรทรัพยากรและคุณค่าทางการเมืองผ่านทางนโยบายสาธารณะหรือรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

คุณค่าของการกาตหลวงจากการสัมภาษณ์ทุกชนชั้นได้กล่าวในมุมมองเดียวกัน ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์บ้านเมืองอย่างไร ผู้คนยังค้าขายเป็นหลักที่กาตหลวง

แม้ปัจจุบันเปิดรับนักท่องเที่ยวจนภาคหลวงเป็นแหล่งดึงดูดความสนใจและแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยพ่อค้าในภาคหลวงปรับตัวการให้บริการที่เอื้อต่อการซื้อสินค้าแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการเย็บผ้าขึ้นจากผ้าผืนยาวปกติให้สามารถสวมใส่ได้ทันทีหลังการซื้อผ้าที่เป็นลายเอกลักษณ์ของเชียงตุงในร้านขายผ้าทั่วไป การเปิดรับสอนพิเศษด้านภาษาไทยบริเวณรอบภาคหลวง การให้บริการห้องแถวในการสอนภาษาไทยแก่บุตรหลานทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ รวมถึงการสอนภาษาจีนเพื่อเปิดโอกาสการทำงานกับชาวจีน จะเห็นว่า ภาพสะท้อนในอดีตจากชนชั้นปกครองที่ต้องการให้พลเมืองในเมืองเชียงตุงได้มีรายได้และสถานที่ค้าขายจึงได้ตั้งภาคหลวงขึ้นมา รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ชนชั้นแรงงานที่ทำงานเป็นข้าหลวงได้มีทักษะการประกอบวิชาชีพติดตัวหากไม่ได้รับใช้เจ้านายในหอหลวงด้วยการฝึกประดิษฐ์สิ่งของหรือทำอาหารไปขายที่ภาคหลวง ซึ่งรายได้จากการขายส่วนหนึ่งก็ให้แก่ข้าหลวง นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกทักษะการค้าขายไปในตัว กระทั่งเปลี่ยนระบอบการปกครองจึงทำให้พลเมืองสามารถค้าขายในภาคหลวงได้อย่างคล่องแคล่วและมีรายได้เลี้ยงชีพ ดังนั้น ปัจจัยภายในและภายนอกทางสังคมจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองที่ต้องปรับตัวให้เท่าทันกับสภาพการณ์ของสังคมโลก

ดังนั้น วิถีชีวิตของกลุ่มชนชั้นทั้ง 3 ระดับ จึงยังคงเอกลักษณ์ร่วมกัน โดยพลเมืองทุกชนชั้นมีคุณธรรมจริยธรรมสูงมาก สะท้อนจากร้านค้าในภาคหลวงมีทั้งการขายทองแท่ง ทองรูปพรรณ ร้านรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เช่น เงินดอลลาร์ของสหรัฐอเมริกา เงินหยวนของจีน เงินบาทของไทย ซึ่งร้านที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีมูลค่าสูงทุกร้านไม่ได้มีหน้าร้านที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพื่อป้องกันการลักขโมยหรือการเกิดอาชญากรรม เนื่องจากทุกวันในเวลาเที่ยงวันเมื่อภาคหลวงปิด คนขายจะนำทองคำเงินตรา พกติดตัวกลับบ้านด้วยเสมอ และเป็นที่ทราบกันดีของคนในภาคหลวงที่ผ่านมาไม่ได้เกิดคดีรุนแรงปล้นทรัพย์หรือฆาตกรรมเหมือนที่เกิดในประเทศอื่น ที่ผ่านมามีเกิดขึ้นบ้าง แต่เป็นคนนอกเมืองที่ย้ายมาอยู่เชียงตุง แม่นักท่องเที่ยวที่ไปซื้อของในภาคหลวงก็ยังไม่เคยเกิดคดีทำร้ายนักท่องเที่ยว ซึ่งหากมีการลักขโมยเล็กน้อยในภาคหลวงก็จะช่วยกันจับคนร้ายส่งให้เทศบาลที่ดูแลภาคหลวง ทั้งนี้ หากคนร้ายยอมคืนของและเจ้าของร้านยอมความ เทศบาลก็จะไม่ดำเนินคดี สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นการมีคุณธรรมจริยธรรมของพลเมืองทุกชนชั้นที่เข้าออกภาคหลวงเป็นประจำ และจุดเด่นของการรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ เช่น การค้าขายเสื่อปัก ผ้าขึ้นที่มีลายบัวคว่ำบัวหงาย อันเป็นเอกลักษณ์ของเชียงตุงที่สร้างความนิยมแก่นักท่องเที่ยวด้วยการซื้อเป็นของที่ระลึกในภาคหลวงเสมอ ซึ่งขนาดพื้นที่ของภาคหลวงที่ย้ายตลาดจากจุดเดิมมาตั้งที่ใหม่ใน

พื้นที่กว่า 50 ไร่ มีสินค้าหลากหลายมากขึ้น จนกระทั่งเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อสำหรับต่างชาติที่มายังเชียงใหม่ หากย้อนอดีตเดิมแล้ว เมืองเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่ในเขตรัฐฉานที่ถือเป็นแหล่งเศรษฐกิจการค้าที่ใหญ่ที่สุด เนื่องด้วยมีแหล่งแร่ธาตุ อัญมณี ทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่ต้องการของชาติตะวันตกและเป็นเมืองที่ร่ำรวยที่สุดในบรรดา 19 เมืองในเขตรัฐฉาน (ไพศาล จั่วทอง, 2558) นอกจากนี้ลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีภูเขารายล้อม เป็นแอ่งกระทะ มีลำน้ำห้วย ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่สูงเหมาะแก่การปลูกฝักผลไม้ ดังนั้น การปลูกฝักความชำนาญด้านการค้าขายของพลเมืองส่วนหนึ่งมาจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เมืองเชียงใหม่ที่นำผลผลิตในป่าหรือเพาะปลูกเองมาค้าขาย รวมทั้งนิสัยพื้นฐานการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยต่าง ๆ จากการที่พลเมืองเชียงใหม่ผ่านการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองมาหลายรูปแบบ ทั้งการปกครองโดยราชวงศ์มังรายของเมืองล้านนาทางเหนือของไทยในอดีต การปกครองจากฝั่งตะวันตกโดยอังกฤษ และการปกครองโดยสยามในช่วงอาณาจักรไทยดั้งเดิม แต่พลเมืองยังสามารถสืบทอดวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ร่วมสมัยของแต่ละยุคไว้รวมกันอย่างปกติสุข (สร้อยสวัสดิ์ อ่องสกุล, 2542)

2. การพัฒนาและสร้างโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวงสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การส่งเสริมเรื่องคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเป็นพลเมืองแก่สังคม ซึ่งผลการทดลองโมเดลกับนิสิตครูศาสตรบัณฑิตที่มีความคิดเห็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมยังเป็นด้านที่สำคัญที่สุด และสอดคล้องกับกระบวนการสุดท้ายของแนวคิดเชิงผลิตภาพที่มองว่า การสร้างความรับผิดชอบแล้วส่งผลให้พลเมืองเกิดการพัฒนาทางจิตใจให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นขั้นที่ปลูกฝังได้ยากที่สุด (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2560) อีกทั้งปัจจุบันได้บรรจุให้เป็นสาระการเรียนรู้ของวิชาสังคมศึกษา สาระการเรียนรู้ที่ 1 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิทักษ์ เข็มบาสัถย์ และวรรณพล พิมพะสาลี (2563) ที่ศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยพบว่า 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยและในต่างประเทศมีวิธีปลูกฝังที่จำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ การปลูกฝังในหลักสูตรการศึกษาและการปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว 2) แนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยมีแนวทางที่ปรับใช้ 3 แนวทาง คือ การปลูกฝังในหลักสูตรสถานบันการศึกษา การปลูกฝังในสถาบันทางสังคมและการใช้หลักศาสนาในการช่วยขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม 3) รูปแบบสำหรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ได้แก่ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา การร่วมมือกันโดยการ

ปลูกฝังในสถาบันครอบครัว การส่งเสริมด้านการปฏิบัติและการเป็นแบบอย่างที่ดี และการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชนในการกำหนดแนวทางการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริินภา คำปัญญา และคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยครูต้องเอาใจใส่และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ในทุกกลุ่มสาระควรมีทั้งแบบบูรณาการและการสอนเฉพาะคุณธรรมที่ครูจะต้องจัดประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่การปฏิบัติมากกว่าการจดจำเนื้อหาจนผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ สามารถตระหนักรู้ในหน้าที่พลเมืองของตนตามแนวคิดเชิงผลิตภาพด้านคิดวิเคราะห์แยกแยะเป็น และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ที่ 2 หมวดวิชาสังคมศึกษาที่เน้นให้พลเมืองรู้หน้าที่ตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราณีย์ พันมูล (2564) ที่ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิพบว่า แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย 2) การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 3) การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การเสริมสร้างทัศนคติที่ดี การสนับสนุนให้มีการลงมือปฏิบัติ การส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ และประเมินผลพฤติกรรม ทั้งนี้ การปลูกฝังให้พลเมืองรักษาอัตลักษณ์พื้นถิ่นตนเองต้องบูรณาการให้เชื่อมโยงในเชิงประวัติศาสตร์ของสังคมตนเองได้ด้วย เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของการสร้างความภาคภูมิใจและเกิดการหวงแหนในอัตลักษณ์เชิงประวัติศาสตร์ ยังสามารถต่อยอดนำอัตลักษณ์ของพื้นถิ่นตนเองมาสร้างสรรค์เป็นผลผลิตใหม่ ๆ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ 3 ของวิชาสังคมศึกษาที่ระบุให้ผู้เรียนเข้าใจ ประยุกต์ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างรายได้แก่สังคมโดยไม่ลืมหักเหง้าของตนเอง ซึ่งจากการทดลองโมเดลกับนิสิตครูศาสตร์สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมือง แม้จะมีการบรรจุการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักในการเข้าใจประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

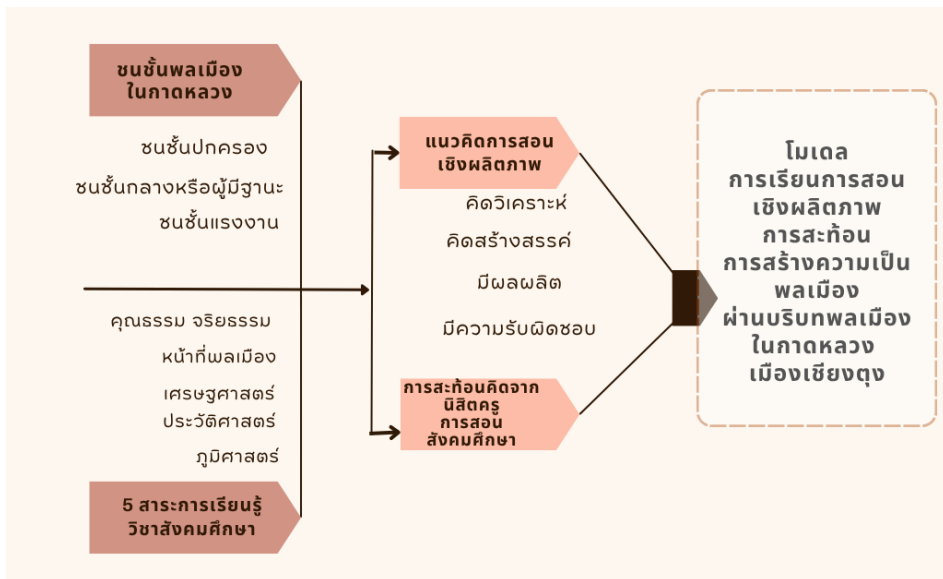

ดังนั้น การปลูกฝังเรื่องราวประวัติศาสตร์ต้องอาศัยผู้สอนที่มีทักษะการดึงอัตลักษณ์มาบูรณาการกับการสอนประวัติศาสตร์ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในอัตลักษณ์และประวัติศาสตร์ของสังคมตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชาติ แก้วพวง (2560) ที่ศึกษาเรื่องการคิดทางประวัติศาสตร์ ทักษะสำคัญของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยเสนอแนวทางแก้ปัญหาของนักศึกษาครูสังคมที่ขาดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบมาเป็นวิธีการเรียนของนักศึกษาครู โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ดีของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อให้เป็นต้นแบบครูสอนประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ วงษ์เลี้ยง (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เพื่อการรู้เท่าทันสังคมผ่านชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า 1) หลักการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้วิธีการจัดการเรียนรู้มีการใช้การบรรยาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน 2) ครูมีการเตรียมตัวก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีทัศนคติที่ดี ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน 3) ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ฟัง มีการตอบคำถามในชั้นเรียนบ้างบางส่วน และมองว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การสร้างความเป็นพลเมืองในหมวดวิชาสังคมศึกษาผ่านการสอนของนิสิตวิชาชีพครูจะต้องอาศัยการพัฒนาทักษะตั้งแต่การศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และช่วงเวลาการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งโมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง สามารถนำไปปรับใช้กับแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระของวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ 1) จริยธรรม คุณธรรม 2) หน้าที่พลเมือง 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์แก่สังคมทุกมิติ เนื่องจากได้พัฒนาจากวิถีชีวิตพลเมืองทุกชนชั้นในภาคหลวง แม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงมาหลายยุคสมัย แต่

พื้นที่ของภาคหลวงยังเป็นพื้นที่รองรับพลเมืองทุกระดับชนชั้นจนกลายเป็นพื้นที่แห่งระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนขนาดใหญ่สุดของรัฐฉนวน ทั้งเรื่องปากท้อง รายได้ การเรียนรู้ ความต่างแต่ละชนชั้นโดยไม่ได้ต่อต้านกับการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ โดยยังคงเปิดรับวิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แต่ยังคงอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม บนพื้นฐานความถนัดด้านการค้าขายของพลเมืองเชียงตุงตั้งแตในอดีตจนปัจจุบัน ส่งผลให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขที่มีความโดดเด่นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่หลายสังคมต้องการเพื่อทำให้สังคมเกิดปัญหาระหว่างพลเมืองให้น้อยที่สุด ร่วมกับการพัฒนาการรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและส่วนรวมยังมีความสำคัญ ที่ช่วยเสริมให้การสร้างพลเมืองเป็นไปอย่างยั่งยืน รวมทั้งการนำทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การมีผลผลิต และการมีความรับผิดชอบต่อการสอนแนวคิดผลิตภาพสอดแทรกในกระบวนการสร้างแผนการเรียนรู้เพื่อให้บัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาได้เกิดทักษะการสอนที่เข้าใจในพื้นฐานทางประวัติศาสตร์มากขึ้น โดยผ่านการจัดแผนการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง อีกทั้งต้องรักษาอัตลักษณ์ให้ประสานไปพร้อมกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้และพร้อมถ่ายทอดสู่ผู้เรียนเมื่อต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

ภาพ 1 โมเดลการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพการสะกอนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวง เมืองเชียงตุง

สรุป

บริบทของภาคหลวงเมืองเชียงตุงและความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของพลเมืองในแต่ละชนชั้นในภาคหลวงนั้น จากในอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเป็นสถานที่ที่ทุกชนชั้น ตั้งแต่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้นสูง ชนชั้นค้าขายหรือชนชั้นปานกลาง และกลุ่มพลเมืองชนชั้นแรงงานยังคงดำเนินวิถีชีวิตประจำวันร่วมกันในภาคหลวง เป็นความสัมพันธ์ที่สะท้อนถึงการพึ่งพาอาศัยกันและความเกื้อกูลกันในบริบทของวิถีชีวิตของแต่ละชนชั้น ทั้งนี้ การพึ่งพาอาศัยหรือการเกื้อกูลกันมาจากการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ยังคงสืบทอดมาจากอดีต เสมือนเป็นการลดช่องว่างระหว่างชนชั้นให้น้อยลงกว่าในอดีตที่ปกครองโดยระบอบเจ้าฟ้า พลเมืองต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคตั้งแต่ของฟุ่มเฟือยไปจนถึงของใช้จำเป็น สามารถสนองตอบความต้องการในภาคหลวงได้เหมือนเช่นในอดีตให้แก่พลเมืองทุกชนชั้นในเมืองเชียงตุง ดังนั้น ระบบการค้าขายของพลเมืองเชียงตุงในภาคหลวงยังเป็นกระบวนการสำหรับการเชื่อมความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของทุกชนชั้นให้ยังคงต้องดำเนินวิถีชีวิตในภาคหลวงร่วมกันจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งกระบวนการสร้างพลเมืองของสังคมเป็นกระบวนการหนึ่งของระบบการศึกษาในหมวดวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5 ด้าน ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ล้วนมุ่งเน้นหลักการสร้างความ เป็นพลเมืองบนพื้นฐานของการตระหนักรู้ตนเองในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่สังคมต้องการ จึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในสายวิชาชีพครูโดยเฉพาะการฝึกฝนทักษะการแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์ หมวดวิชาสังคมศึกษา ที่มีหน้าที่เปรียบกับการผลิตพลเมืองแก่สังคมให้ตรงตามความคาดหวังแต่ละยุคสมัย ดังนั้น จึงต้องมีความแม่นยำในองค์ความรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้และต้องถูกกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้จากตนเองร่วมด้วย ซึ่งสามารถนำโมเดลการเรียนรู้การสอนเชิงผลิตภาพการสะท้อนการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านบริบทพลเมืองในภาคหลวงไปเป็นแนวทางเพื่อฝึกทักษะให้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พัฒนาทักษะที่ช่วยถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน และนำไปพัฒนาเป็นการวิจัยในศาสตร์ด้านอื่น ๆ ที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองแก่สังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่. (2565). *สภาพทางสังคมจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่.
- เกียรติศักดิ์ วงษ์เลี้ยง. (2565). *การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เพื่อการรู้เท่าทันสังคมผ่านชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิราณีย์ พันมูล. (2564). การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6 (1), 109-124.
- นันทพัทธ์ ชัยโฆษิตภิรมย์. (2559). การเมืองในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชนบท: กรณีศึกษาในหมู่บ้านภาคกลางแห่งหนึ่ง. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 5 (1), 54-61.
- พรพิทักษ์ เข้มบาสัตย์ และวรรณพล พิมพะสาลี. (2563). แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*. 9 (2), 63-80.
- พิชาติ แก้วพวง. (2560). การคิดทางประวัติศาสตร์: ทักษะสำคัญของนักศึกษาครูสังคมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 1 (2). 68-90.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2560). *โรงเรียน 4.0: โรงเรียนผลิตภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพศาล จ้วทอง. (2558). *นครเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ศูนย์บริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณฑิณทอร วุฒิวิชญานันต์. (2562). การศึกษาสภาพและปัญหาด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 14 (3), 1-7.
- ศิริินภา คำปัญญา และคณะ. (2564). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 16 (2), 189-200.

- สร้อยสวัสดิ์ อ่องสกุล. (2542). *วัฒนธรรมและการเมืองล้านนา*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน 1999.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *ภาวะสังคมไทย ไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2566. รายงานสถิติประจำปี 2566*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อมรรัตน์ วงศ์ศรียา. (2562). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.: กรณีโรงเรียนบ้านนาแม่ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.